

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державна вища професійна школа ім. кап. Вітольда Пілецького в Освенцеми (Польща)
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словацька Республіка)

**IV Міжнародна
науково-практична конференція
“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ”**

6-7 квітня 2022 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від 18 квітня 2022 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 6-7 квітня 2022 р.). – Мукачево: МДУ, 2022. – 272 с.

***Відповідальний за випуск:** ФЕЄР Оксана – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму, відповідальна за наукову роботу кафедри.*

***Технічний редактор:** ТОВТ Тетяна – к.е.н., доцент.*

У збірнику тез за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, здобувачів освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>

© Мукачівський державний університет, 2022
© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Herstsovska N., Pynzenyk K. The means of reaching the desirable effect of advertisement through expressiveness	10
Porovych O., Kupriyenko I. Development of tourism in Ukraine in the conditions of european integration	12
Porovych O., Rusyn O., Kupriyenko I. Problems of tourism in Ukraine in the conditions of european integration	13
Pugachevska K., Dzhunkovska K. Determinants of international trade during pandemic	14
Бочко О.І., Застулка І.-О. Ю. Переваги діджиталізації при формуванні земельних відносин	16
Бочко О.Ю., Кузяк В.В. Діджитал маркетинг в умовах війни	18
Братюк В.П. Сучасні реалії в Україні та страховий ринок	19
Гладинець Н.Ю., Козар Я.В. Економіка України під час війни	21
Кампов Н.С., Касинець О.В. Організаційно-правові засади розвитку сільського зеленого туризму в Україні	23
Карпенко Р.В. Феномен тіньової економіки та сучасні напрями його дослідження	26
Карпенко Р.В., Зибіна А.С. Стан, перспективи ринку праці України та його вплив на формування її підприємницького середовища	28
Колісник А.Я., Пасєка С.Р. Організаційно-економічні засади розвитку ділового туризму	29
Кривенко Н.В. Вплив міжнародної економічної інтеграції на економічний розвиток країн	32
Крушельницький М.В. Цифровізація в розвитку сільського господарства	34
Ксенофонтов М.М., Дуднік Л.О. Історичні аспекти еволюції державно-приватного партнерства	36
Мочан Т.М., Хроменко Д.В. Комп'ютерні загрози у контексті сучасного сприйняття їх в Україні	39
Назаренко О.С., Пасєка С.Р. Соціально-економічні засади розвитку сільського зеленого туризму в Україні	41
Патика Н.І., Булавка О.Г. Проблема добробуту та бідності сільського населення України	44
Рибіна О.І., Куліш Д.О. Ринок землі України та застосування передового досвіду	47
Смолінський В.Б. Управління діяльністю підприємств в Україні шляхом удосконалення державних механізмів	48
Стегней М.І., Волкова А.О., Мілашовська К.Й. Перепис населення в системі економічних розрахунків	51
Стегней М.І., Неймет В.В., Ковач В.В. Теоретичне підґрунтя трансформаційних процесів в умовах інклюзивного зростання	53
Феєр О.В., Черепаня Б.Р. Український бізнес в умовах війни	55
Черничко Т. В., Черничко С.Ф. Теорія ігор та її використання при формуванні заходів економічної політики	56
Чизмар І.І. Оптимізація моделей техніко-економічного розвитку підсистем кіберспорту України	59

Список використаних джерел:

1. *Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/14654>*
2. *Вінокуров Я. Що з державними фінансами та чи вистачить Україні грошей. Роз'яснення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/5/685230/>*
3. *Війна з Росією: у МВФ оцінили спад економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2022/03/14/novyna/ekonomika/vijna-rosiyeyu-mvf-oczinyly-spad-ekonomiku-ukrayiny>*
4. *Наслідки будуть колосальними: Марченко розповів, як війна вплине на економіку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2022/03/14/novyna/ekonomika/naslidky-budut-kolosalnymu-marchenko-rozproviv-yak-vijna-vplyne-ekonomiku-ukrayiny>*
5. *Уряд порахував щоденні втрати Україні від агресії росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finclub.net/ua/news/uriad-porakhuvav-shchodenni-vtraty-ukraini-vid-ahresii-rosii.html>*

УДК 338.48-1:34:338.48-6:502/504:338.48-44(1-22)(477)

КАМПОВ Н.С.

старший викладач кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму,

КАСИНЕЦЬ О.В.

старший викладач кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Сільський туризм вважається найбільш заохочуваним сектором світового туристичного господарства. Особливо це помітно в країнах Європейського Союзу, де цей вид туризму підтримується на державному рівні та йому надається особлива увага як генератора економічного зростання. Крім того, окреслений сектор туризму розвивається швидкими темпами в Україні. Актуальність даного питання підкреслюється у законодавчому полі, зокрема у межах Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» від 18.11.2003 р. №1282-IV, де вказано, що «основним пріоритетним напрямом державної політики у сфері туризму є розвиток сільського, екологічного (зеленого) туризму».

Відповідно до вище наведеного не можна не відмітити такий туризм як перспективну галузь вітчизняної економіки, яка вимагає не тільки підтримки держави на всіх рівнях (за допомогою правових та інших важелів), але й співпраці з підприємствами туристичного бізнесу (у т.ч. безпосередньої участі закладів освіти). Також цей вид туризму є однією з форм раціонального використання вільного часу, збагачення знань стосовно історії рідного краю, залучення аудиторії до пізнання історико-культурної спадщини.

В сучасних умовах для задоволення потреб суспільства сільський зелений туризм здатний забезпечити демографічну і економічну стабільність у сільській місцевості та здатен вирішити їх соціально-економічні проблеми, зокрема, пов'язані із значним скороченням сільськогосподарського виробництва.

За роки незалежності України в сільській місцевості спостерігається зменшення населення, зростання безробіття, масова заробітчанська міграція. Це зумовлене тим, що українські села перебувають у складному фінансовому становищі. Такий стан справ зумовлює недостатнє наповнення бюджету, відсутність робочих місць, зростання бідності населення і відсутність розвитку сільської інфраструктури. Тому, досить важливим є економічний поштовх, що надає розвиток сільського зеленого туризму, у площині розвитку малого підприємництва із диверсифікацією його видів та створення робочих місць. Необхідно зазначити, що такий поштовх пов'язаний позитивний не тільки із впливом на рівень життя місцевого населення, але і з стимулюванням розвитку інфраструктурної основи для організації відпочинку на селі.

В Україні визначення поняття «сільський туризм» залишається поза межами правового врегулювання. Окрім цього, в Україні, незважаючи на міжнародну практику, традиційно до терміну «сільський туризм» додають слово «зелений», що має підкреслювати його екологічну спрямованість і прагнення мінімізувати вплив туристів на середовище перебування [65, с. 100-101].

Згідно з Законом України «Про туризм» від 15.09.1995 р. «сільський туризм» – це самостійний вид туризму, який не ототожнюється з «зеленим», а «зелений туризм» – є синонімом екологічного туризму. Водночас у інших нормативних актах, а саме: Законі України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 р. (стаття 1) [2], Законі України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» від 17.06.2004 р. (сприяння розвитку несільськогосподарського підприємництва в сільській місцевості, у тому числі сільського зеленого туризму, зайнятості сільського населення тощо [3]), Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку туризму на 2002-2010 роки» від 29.04.2002 р., Указі Президента України «Про основні засади розвитку соціальної сфери села» від 20.12.2000 р., Указі Президента України «Про основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 р.» від 10.08.1999 р. тощо – вживається термін «сільський зелений туризм».

У Проекті Закону України «Про сільський зелений туризм» надано таке визначення сільського зеленого туризму: це відпочинковий вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селі) та отримання ними послуг сільського зеленого туризму [1]. У проекті названі терміни: сільський туризм – відпочинковий вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селі); сільський зелений туризм – відпочинковий вид сільського туризму, пов'язаний з перебуванням туристів у власному житловому будинку сільського господаря, окремому будинку або на території особистого селянського (фермерського) господарства; екотуризм – вид сільського туризму, що передбачає відвідування туристами територій, що мають природничу, культурологічну, етнографічну цінність.

Проект Закону України Міністерства аграрної політики «Про аграрний туризм та агротуристичну діяльність» від 24.02.2009 р. пропонував єдине поняття аграрного туризму як виду туризму відпочинкового і пізнавального характеру, пов'язаного з використанням майна особистих селянських господарств, що передбачає здійснення агротуристичної діяльності під час тимчасового перебування туристів у сільській місцевості. Проте назване Міністерство через деякий час змінило назву законопроекту, і сьогодні він називається Проект Закону України «Про сільський аграрний туризм» від 20.07.2009 р. [2], де наведене нове визначення поняття «сільський аграрний туризм» – як вид туризму, що проводиться у сільській місцевості і передбачає використання майна фізичних осіб – сільськогосподарських товаровиробників, особистих селянських господарств, фермерських господарств з метою рекреації, тимчасового розміщення (проживання) туристів та активного залучення до традиційних форм сільського господарювання.

До сільських територій прийнято відносити історично сформовані елементи поселенської мережі, що поєднують усю сукупність сільських населених пунктів: селищ, сіл, хуторів, односімейних житлових утворень (фермерських та ін.), які знаходяться під юрисдикцією сільських (селищних) рад. Сільське поселення є формою територіальної організації (середовища) постійного або тимчасового проживання сільського населення, що включає сукупність виробничої або соціальної інфраструктури для виконання функцій переважно сільськогосподарського призначення.

Сільські території, а також малі міста, які придатні для розвитку сільського туризму в Україні, – це місцевості з невеликою щільністю населення, в яких проживає одночасно до 10000 мешканців і зберігається традиційний сільський стиль життя – розмірений, при якому сільські жителі більше контактують з природою, ніж з людьми, а також патріархальний, при якому зберігаються традиції побуту та ведення господарства. Означене становить просторовий базис для функціонування сільського туризму.

Організаційно-економічний механізм здійснення туристичних послуг аграрних підприємств та агроосель ґрунтується на нормативно-законодавчій ідентифікації агротуризму від туризму. При цьому туристичні послуги можуть надаватися у 2-х формах: з реєстрацією агрооселі як приватного підприємства або її ідентифікації як особистого селянського господарства, домогосподарства. Важливими елементами організаційно-економічного механізму надання туристичних послуг аграрними підприємствами та агрооселями є нормативно-законодавча база; розробка номенклатури послуг та інших турпродуктів; ціноутворення та оподаткування; рекламно-освітня та інформаційно-дорадча діяльність. У методиці оцінки туристичних послуг аграрних підприємств та агроосель виділяються: визначення структури та аналіз середовища аграрного та туристичного бізнесу і ринків; оцінка турпродукту, факторів та обсягів реалізації туристичних послуг; обліку витрат і доходів; ціноутворення; вибір стратегії розвитку, бізнес-планування, прогнозування агротуристичної діяльності [3].

Проте, ідентифікація підприємств, що надають туристичні послуги, ускладнюється тим, що багато з них, як правило, в різних варіаціях під прикриттям фірми, яка займається чисельними сферами діяльності, зареєстровані в містах. В таких випадках підприємство надає офіційні дані про загальну кількість працівників, а також загальний фінансовий звіт. За таких обставин отримання реальних показників щодо діяльності конкретних підприємств, які надають послуги в сфері сільського туризму без використання методів польових досліджень, опитувань, анкетувань, є неможливим. Іншою формою прикриття реальної діяльності сільського туризму є реєстрація закладів, що надають такі послуги, під виглядом приватних підприємств, для яких не існує бази даних, в яких би вказувався реальний дохід, а також реальна кількість працівників. Хоча більшість із них у різний спосіб (сезонні робітники, «оплата в конвертах» тощо) такі послуги надають. Поширеним способом надання послуг відпочинку на селі є діяльність незареєстрованих суб'єктів. У таких випадках облік їх діяльності фактично є неможливим. Отримання реальних даних в сфері сільського туризму за умов відсутності прозорості бази даних ускладнюється [4].

На вітчизняному ринку туристичних послуг споживачі мають такі мотиви вибору відпочинку за типом «сільський туризм», основними з яких є: відсутність коштів для відпочинку на престижних курортах; незмінний спосіб відпочинку в сільській місцевості в певній категорії людей незалежно від їх доходів (сімейні й інші традиції); необхідність оздоровлення у певних кліматичних умовах за рекомендаціями лікарів; близькість до природи та можливість більше часу проводити на свіжому повітрі (в лісі, на озері тощо); можливість харчування екологічно чистими та дешевими продуктами; реальна можливість залучитися до сільськогосподарських робіт для власного задоволення; потреба у спокої та у розміреному ритмі життя; можливість залучення до іншої культури, звичаїв та участі в місцевих святах, розвагах.

За організаційним принципом сільський туризм, на нашу думку, відрізняється від міського ступенем підготовки підприємців, а також особливостями технологічного циклу створення та реалізації туристичного продукту сільського туризму. Сільський турпродукт (комплекс послуг сільського зеленого туризму, агротурпакет послуг) – це сукупність послуг розміщення, гастрономічного, екскурсійного й відпочинково-розважального обслуговування, які пропонує власник агрооселі (агропансіонату). Суб'єкти господарювання сільського туризму найчастіше пропонують послуги з організації перевезення туристів; послуги з організації розміщення туристів; послуги з організації харчування туристів; послуги з організації екскурсій; послуги із залучення туристів до сільськогосподарських робіт і народних промислів; послуги гідів, гідів-перекладачів; послуги залучення туристів до участі у народних обрядах і культових дійствах, а також сільських фестивалів, ярмарках й інших масових акціях; послуги по прокату автомобілів, човнів, туристичного спорядження; послуги побутового обслуговування; право користуватися приватними рекреаційними угіддями тощо. Соціально – економічний ефект від надання туристичних послуг аграрних підприємств, формується як на місцевому, так і на регіональному рівнях. Він включає ефективність їх номенклатури, диверсифікацію аграрної діяльності, розвиток народних і художніх промислів, розбудову туристичної інфраструктури, створення додаткових робочих місць (в т.ч. для сільської молоді).

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України. Офіційний вісник України. 2003. №29. С. 3-8.
2. Про особисте селянське господарство URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>
3. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1807-15#Text>
4. Про сільський зелений туризм: Проект Закону України від 04.03.2021 № 5206 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/II04552A>
5. Про сільський аграрний туризм: Проект Закону України від 20.07.2009. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Михайліченко Г. Класифікація засобів розміщення туристів у сільській місцевості Вісник КНТЕУ. 2003. № 6. С. 97-103.
7. Гловацька В.В. Сільський зелений туризм: сутність, функції, основи організації. Економіка АПК. К., 2006. №10(144). С. 148 -155.

УДК 343.973

КАРПЕНКО Р.В.

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна

**ФЕНОМЕН ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СУЧАСНІ НАПРЯМИ
ЙОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Тіньова економіка – складне соціально-економічне явище, наявне в будь-якій країні, хоча й створює загрозу національній безпеці. З метою пошуку шляхів детінізації фінансових потоків, легалізації ринку праці та детінізації земельних відносин необхідно надалі використовувати правові методи ліквідації тіньової економіки, як складової корупційної економіки України. Слід вказати на розмаїтість причин зростання тіньового

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>